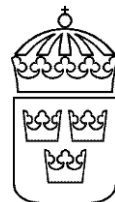

Socialförsäkringsutskottets betänkande 1999/2000:SfU2

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

1999/2000
SfU2

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande budgetpropositionen 1999/2000:1 utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar samt motioner som rör anslagen eller närliggande frågor. Vidare behandlas regeringens skrivelse 1999/2000:3 Migration och asylpolitik, avsnitt 7 Mottagande av asylsökande och flyktingar, samt motioner om asylbidrag, hälso- och sjukvård för asylsökande m.fl. och det kommunala flyktingmottagandet.

Utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker samtliga motioner. Utskottet föreslår också att riksdagen lägger regeringens skrivelse i berörd del till handlingarna.

Till betänkandet har fogats tio reservationer och fem särskilda yttranden

Propositionen

Regeringen har i proposition 1999/2000:1 Budgetpropositionen för år 2000, i volym 4, utgiftsområde 8, föreslagit att riksdagen

1. godkänner de föreslagna riktlinjerna om statlig ersättning till kommuner och landsting för vissa utläningar (avsnitt 3.5),
2. godkänner de föreslagna riktlinjerna för fördelning av statsbidrag till organisationer verksamma inom integrationsområdet (avsnitt 4.6),
3. godkänner vad regeringen föreslår om ändring av den statliga ersättningen till kommuner för flyktingmottagande (avsnitt 4.6),
4. godkänner att under år 2000 lån tas upp i Riksgäldskontoret för det samlade behovet för hemutrustningslån till ett belopp av högst 1 400 000 000 kr (avsnitt 4.6),
5. för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar enligt följande uppställning:

- A 1 Statens invandrarverk; ramanslag; 449 877 000 kr,
- A 2 Mottagande av asylsökande; ramanslag; 1 175 600 000 kr,
- A 3 Migrationspolitiska åtgärder; ramanslag; 321 589 000 kr,
- A 4 Utlänningsnämnden; ramanslag; 69 628 000 kr,

- A 5 Offentligt biträde i utlänningsärenden; ramanslag; 73 338 000 kr,
- A 6 Utresor för avvisade och utvisade; ramanslag; 74 531 000 kr,
- B 1 Integrationsverket; ramanslag; 82 580 000 kr,
- B 2 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna; ramanslag; 260 000 000 kr,
- B 3 Integrationsåtgärder; ramanslag; 37 742 000 kr,
- B 4 Kommunersättning vid flyktingmottagande; ramanslag; 2 301 404 000 kr,
- B 5 Hemutrustningslån; ramanslag; 37 965 000 kr,
- B 6 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering; ramanslag; 8 308 000 kr,
- C 1 Åtgärder för nationella minoriteter; 8 000 000 kr.

Skrivelse 1999/2000:3

Regeringen har till riksdagen överlämnat skrivelse 1999/2000:3 Migration och asylpolitik.

Skrivelsen behandlas såvitt avser avsnitt 7 i detta betänkande och i övrigt i ett senare betänkande.

Motionerna

Motioner väckta under den allmänna motionstiden 1999

1999/2000:Sf606 av Ragnwi Marcelind och Ingemar Vänerlöv (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att likhetsprincipen skall gälla.

1999/2000:Sf619 av Kalle Larsson m.fl. (v) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning om reglerna för utskrivning från Invandrarverket i enlighet med vad i motionen anförts.

1999/2000:Sf623 av Paavo Vallius och Nikos Papadopoulos (s) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om organisationer för etniska och språkliga grupper som sakkunniga för sina respektive grupper.

1999/2000:Sf626 av Ulf Björklund m.fl. (kd) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skapa incitament för företagsetablering och sysselsättning i miljonprogramsområdena,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av varierande bostads- och befolkningssammansättning så att kontakten mellan generationer, nationaliteter och yrkesgrupper blir naturlig och självklar,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Barnombudsmannens begäran att regeringen ger Invandrarverket i uppdrag att särskilt se över villkoren för de asylsökande barnen i eget boende.

1999/2000:Sf628 av Kerstin-Maria Stalin m.fl. (mp) vari yrkas

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att flyktingkvoten skall användas till det den är avsedd för,

1999/2000:Sf629 av Eva Johansson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om asylsökande familjers bostadssituation.

1999/2000:Sf630 av Yilmaz Kerimo och Tommy Waidelich (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om asylsökandes boendesituation.

1999/2000:Sf634 av Birgitta Carlsson m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar enligt uppställning i motionen.

1999/2000:Sf637 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

17. att riksdagen hos regeringen begär förslag om lagstiftning för ekonomiska utvecklingszoner,

1999/2000:Sf638 av Margit Gennser m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder i invandratäta bostadsområden,

2. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag att anslå medel till anslag B 2 Särskilda insatser i utsatta bostadsområden i enlighet med vad som anförts i motionen.

1999/2000:Sf639 av Fanny Rizell m.fl. (kd) vari yrkas

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den oregelbundna medelstillsdelningen till Invandrarverket,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om mottagande av akuta flyktingströmmar utan att det påverkar flyktingkvoten,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om flyktingpeng,

19. att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regerings förslag anvisar anslagen för budgetåret 2000 under utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar enligt uppställning i motionen.

1999/2000:Sf640 av Yvonne Ruwaida (mp) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om introduktionen,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att DO:s befogenheter och resurser ökas,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om segregerade bostadsområden,

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Integrationsverket skall anslå medel till DO och Invandrarbidraget.

1999/2000:Bo231 av Eskil Erlandsson m.fl. (c) vari yrkas

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsgivaravgifterna i vissa förortsområden.

1999/2000:Fi212 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

14. (del) att riksdagen för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar, utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom samt utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt uppställningen i motionen.

1999/2000:Fi610 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) vari yrkas

8. att riksdagen för budgetåret 2000, för särskilda insatser i utsatta områden (utgiftsområde 8, B 2), anvisar 200 miljoner kronor mindre än vad regeringen föreslagit eller således 60 miljoner kronor.

1999/2000:L430 av Anita Johansson (s) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Diskrimineringsombudsmannens uppgifter.

1999/2000:So324 av Kerstin-Maria Stalin m.fl. (mp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen fortlöpande följer upp och redovisar huruvida statens ersättningar täcker landstingens kostnader för vård som ges till asylsökande och att denna vård fullt ut är tillfredsställande i personernas livsperspektiv.

Utskottet

Utgiftsområde 8

Utgiftsområdet omfattar migrationspolitik med frågor rörande flyktingpolitik, invandringen till Sverige, mottagande av asylsökande, utlänningars rätt att vistas här samt internationellt arbete inom det migrationspolitiska området.

Utgiftsområdet omfattar vidare integrationspolitik med frågor om invandrarers introduktion i Sverige, ersättning till kommunerna för mottagande av flyktingar, åtgärder mot etnisk diskriminering, främlingsfientlighet och rasism samt insatser för att främja utvecklingen i utsatta storstadsområden.

Fr.o.m. år 2000 omfattar utgiftsområdet också insatser för nationella minoriteter.

Riksdagen har i enlighet med regeringens förslag för budgetåret 2000 fastställt ramen för utgiftsområde 8 till 4 900 562 000 kr (bet. 1999/2000:FiU1, rskr. 1999/2000:28).

Propositionen

Målen för migrationspolitiken är att verka för att migration till och från vårt land kan ske i ordnade former, att värna asylrätten och att upprätthålla den reglerade invandringen. Därtill skall verksamheten präglas av rättssäkerhet, humanitet och respekt för individens mänskliga rättigheter.

Integrationspolitikens mål är lika rättigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund, en samhällsgemenskap med samhällets mångfald som grund samt en samhällsutveckling som kännetecknas av ömsesidig respekt och tolerans och som alla oavsett bakgrund skall vara delaktiga i och medansvariga för.

Minoritetspolitiken skall enligt regeringens bedömning i den minoritetspolitiska propositionen (prop. 1998/99:143) inriktas på att ge skydd och stöd för de nationella minoriteterna och de historiska minoritetsspråken.

I förhållande till de migrationspolitiska målen är enligt regeringen utvecklingen inom *migrationsområdet* positiv. EU-samarbetet ger utslag genom bättre ansvarsfördelning. Vidare har handläggningstiderna minskat något och rättssäkerheten och humaniteten stärkts. Emellertid kvarstår de långa väntetiderna som ett av de största problemen. De långa väntetiderna är ett humanitärt problem för den enskilde men även ett ekonomiskt problem. Åtgärder skall enligt regeringen vidtas så att Invandrarverkets och Utlänningsnämndens handläggningstider kan förkortas.

Enligt vad som anges i propositionen är utvecklingen inom *integrationsområdet* inte tillfredsställande i förhållande till målen. Den etniska och sociala segregationen är fortfarande stor. Insatser sker visserligen inom en mängd olika samhällsområden för att vända utvecklingen men det behövs enligt regeringen ytterligare insatser för att den etniska och kulturella mångfalden i samhället skall tillvaratas. Staten bör vara en förebild i detta arbete och ett åtgärdsprogram för att integrationsperspektivet skall genomsyra den allmänna politiken skall därför genomföras under år 2000. Därtill sker insatser för att bryta segregationen och för att motverka diskrimineringen på arbetsmarknaden. Möjligheterna att få svenskt medborgarskap har stor betydelse för integrationen i det svenska samhället. Enligt propositionen bereds för närvarande ett utredningsförslag om reformerad medborgarskapslagstiftning inom Regeringskansliet.

I stor utsträckning är det händelser i omvärlden som påverkar det ekonomiska utfallet inom utgiftsområdet. Genom händelserna i Kosovo har kostnaderna blivit större än beräknat. Denna utveckling väntas enligt regeringen fortsätta under år 2000 då antalet personer registrerade i mottagandesystemet kommer att vara fortsatt stort. Anledningen är det stora antal personer från Kosovo som med stöd av den s.k. massflyktsförordningen (1999:209) beviljats tidsbegränsade uppehållstillstånd t.o.m. utgången av april 2000. För

budgetåret 2000 beräknar regeringen att 15 700 flyktingar kommer att tas emot i kommunerna och berättiga dessa till statlig ersättning.

1999/2000:SfU2

Regeringen föreslår följande medelsanvisning.

A 1 Statens invandrarverk

Statens invandrarverk är central utlänningsmyndighet och ansvarar för utlännings-, invandrar- och medborgarskapsfrågor i den mån frågorna inte handläggs av någon annan myndighet. Invandrarverket skall utreda och pröva ansökningar om visering, uppehålls- och arbetstillstånd, flyktingförklaring och resedokument samt om svenskt medborgarskap. Verket svarar också för mottagande av asylsökande, överföring och mottagande av organiserat uttagna flyktingar samt har ansvar för de utlännings- och utvisningsärenden som tas i förvar enligt utlänningslagen (1989:529) liksom för förvarslokalerna.

Enligt regeringens bedömning bör Invandrarverket vara dimensionerat för att under år 2000 pröva 170 000 tillstånds- och viseringsärenden, 45 000 medborgarskapsärenden samt av beredskapsskäl ha en kapacitet att ta emot 18 000 asylsökande och pröva deras ärenden.

För att ytterligare få ner handläggningstiderna och de långa väntetiderna anser regeringen att Invandrarverkets förvaltningsanslag bör utökas med 24 miljoner kronor år 2000. Medlen skall användas för handläggning av utvisningsärenden för personer från provinsen Kosovo men ett särskilt mål är att även äldre ärenden skall avgöras.

Vidare skall väntetiden för utflyttning till egen bostad förkortas för personer som vistas på Invandrarverkets anläggningar när de beviljas uppehållstillstånd. Regeringen avser att ge Invandrarverket och Integrationsverket ett gemensamt uppdrag att se över rutiner och samarbetsformer för att effektivisera detta arbete.

För budgetåret 2000 föreslår regeringen ett ramanslag på 449 887 000 kr.

A 2 Mottagande av asylsökande

Anslaget finansierar mottagandet av asylsökande och vissa personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd. Vidare finansieras kostnaderna för utlännings- och utvisningsärenden som tagits i förvar enligt utlänningslagen samt ersättning till kommunerna för den ersättning som ges till vissa andra utlännings- och utvisningsärenden än asylsökande medan de väntar på beslut om uppehållstillstånd.

I början av år 1999 var antalet registrerade personer i mottagandesystemet ca 14 600. Vid utgången av år 1999 beräknas att ca 19 700 personer kommer att finnas i mottagandesystemet för att vid utgången av år 2000 ha minskat till 11 700 personer. Den genomsnittliga beläggningen under år 2000 bedöms uppgå till ca 15 700 personer och dygnskostnaden per person beräknas till 195 kr.

Enligt vad som anges i propositionen har Utlänningsnämnden under våren 1999 beslutat att med stöd av 2 kap. 5 b § utlänningslagen (UtlL) bevilja tidsbegränsade uppehållstillstånd till medborgare i Förbundsrepubliken Jugoslavien. Dessa personer hade före den 15 april 1999, då regeringen utfärdade

den s.k. massflyktsförordningen, meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning som vunnit laga kraft och därefter inkommit med en ny ansökan om uppehållstillstånd till nämnden. Totalt sett rör det sig om ett begränsat antal personer, inte överstigande 300.

För personer som beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd med stöd av 2 kap. 4 a § UtL gäller bestämmelserna i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA). Invandrarverket är ansvarig myndighet.

De utlänningsar som med stöd av 2 kap. 5 b § UtL beviljats tidsbegränsade uppehållstillstånd omfattas inte av bestämmelserna i LMA. Ansvar för övergången därmed från Invandrarverket till kommunerna, vilka enligt socialtjänstlagen (1980:620) har det yttersta ansvaret för utlänningsar. Kommunerna har inte rätt till statlig ersättning enligt förordningen (1990:927) om statlig ersättning till kommunerna för flyktingmottagande m.m. då tidsbegränsade uppehållstillstånd som understiger ett år inte kan ligga till grund för folkbokföring. Inte heller landstingen har rätt till statlig ersättning för akut hälso- och sjukvård samt tandvård eller för sådan hälso- och sjukvård samt tandvård som inte kan anstå m.m. och som enligt en överenskommelse med Landstingsförbundet lämnas till de utlänningsar som omfattas av LMA.

Regeringen anser att de kommuner där dessa utlänningsar vistas bör kunna få ersättning från staten för vissa insatser enligt socialtjänstlagen för tolk-kostnader samt för vissa skolkostnader för barn och ungdomar under 19 år. Därutöver bör ersättning lämnas till landstingen för vissa sjukvårdskostnader.

Mot bakgrund härav föreslås i propositionen att en tillfällig statlig ersättning till kommuner och landsting för kostnader för vissa utlänningsar skall införas. Ersättningen skall avse kostnader för medborgare i Förbundsrepubliken Jugoslavien, som kommer från provinsen Kosovo och som beviljats tidsbegränsade uppehållstillstånd med stöd av 2 kap. 5 b § UtL. Den statliga ersättningen skall beslutas och administreras av Invandrarverket.

De nya bestämmelserna skall träda i kraft den 1 januari 2000 och tillämpas även för kostnader som uppkommit under år 1999. Bestämmelserna avses bli tidsbegränsade och gälla till utgången av april månad 2001.

Regeringen föreslår för budgetåret 1999 ett ramanslag på 1 175 600 000 kr.

A 3 Migrationspolitiska åtgärder

Under anslaget finansieras systemet för kollektiv överföring av flyktingar genom s.k. flyktingkvoter. Staten betalar ut ersättning till de kommuner som tar emot dessa flyktingar. Av medlen för kvotflyktingar genomförs även vissa hjälpinsatser för flyktingar utanför Sverige.

Staten ger även bidrag till åtgärder för frivillig återvandring av personer som efter att ha varit bosatta i Sverige under längre eller kortare tid väljer att återvända till sitt ursprungliga hemland eller till annat bosättningsland. Anhöriga till flyktingar i Sverige kan få bidrag till resan hit. Medel anvisas även för att bekosta vissa migrationspolitiska projekt och Sveriges deltagande i internationellt samarbete. Likaså anvisas medel från detta anslag till Svenska Röda korsets efterforskningsverksamhet.

Anslagsmedel för budgetåret 1999 har i statsbudgeten anvisats för överföring av kvotflyktingar och mottagande av dessa i kommunerna samt alternativa insatser och åtgärder motsvarande kostnader för 1 840 överförda flyktingar. Under första halvåret 1999 har 211 personer överförts till Sverige. Därutöver har anslagsmedel använts för att möjliggöra en överföring av 3 865 medborgare i Förbundsrepubliken Jugoslavien, som fördrivits från provinsen Kosovo och som haft behov av tillfälligt skydd i Sverige.

Regeringen anser att anslagsmedlen för år 2000 avseende mottagande av kvotflyktingar liksom för innevarande år bör få användas med viss flexibilitet och motsvara kostnaderna för 1 840 överförda flyktingar. Som exempel på denna flexibilitet kan nämnas att ca 5 miljoner kronor under år 1999 reserverats för att bekosta medicinska insatser.

Enligt vad som anges i propositionen kommer många personer som omfattats av massflyktsförordningen att vilja återvända till Kosovoprovinserna under år 2000. Denna grupp har enligt förordningen (1999:707) rätt till bidrag till återvändandet samt reskostnader. Regeringen anser att anslaget för år 2000 bör utökas med 15 miljoner kronor för detta ändamål.

Regeringen föreslår för budgetåret 2000 ett ramanslag på 321 589 000 kr.

A 4 Utlänningsnämnden

Utlänningsnämnden prövar överklaganden av beslut som fattats av Invandrarverket i fråga om avvisningar och utvisningar samt ansökningar om uppehållstillstånd, flyktingförklaring, resedokument, svenskt medborgarskap och offentliga biträden i utlänningsärenden. Nämnden prövar även s.k. nya ansökningar om uppehållstillstånd.

Som en följd av regeringens förslag att utöka Invandrarverkets förvaltningsanslag bör enligt regeringen Utlänningsnämndens förvaltningsanslag utökas med 6 miljoner kronor år 2000.

Regeringen föreslår för budgetåret 2000 ett ramanslag på 69 628 000 kr.

A 5 Offentligt biträde i utlänningsärenden

Från anslaget bekostas de offentliga biträden som förordnas enligt 11 kap. UtL och lagen (1996:1620) om offentligt biträde.

Antalet avgjorda ärenden är den faktor som påverkar anslaget mest. Enligt aktuella prognoser för år 1999 förväntas Invandrarverket avgöra fler grundärenden än vad som tidigare beräknats. Anslaget har enligt propositionen anpassats till antagandet om antalet avgjorda ärenden under budgetåret 2000.

Regeringen föreslår för budgetåret 2000 ett ramanslag på 73 338 000 kr.

A 6 Utresor för avvisade och utvisade

Från anslaget finansieras resor ut ur landet för utlänningar som avvisats eller utvisats enligt beslut av regeringen, Invandrarverket eller Utlänningsnämnden eller polisen med stöd av utlänningslagen.

Sedan den 1 januari 1999 har Invandrarverket huvudansvaret för att verkställa avvisnings- och utvisningsbeslut. Kriminalvårdens transporttjänst

organiseras på polisens uppdrag resor för verkställighet av beslut som Invandrarverket överlämnat till polisen samt för verkställighet av beslut om avvisning som polisen fattat.

Antalet personer som transporterades ut ur landet var 4 043 år 1998, vilket var en höjning med 30 % jämfört med år 1997. Avvisningar med tillämpning av den s.k. Dublinkonventionen har stått för en stor del av ökningen. De flesta av dessa beslut har rört avvisningar till Tyskland och Danmark.

I propositionen uppges att ett stort antal avvisnings- och utvisningsbeslut förväntas verkställas under år 2000.

Regeringen föreslår för budgetåret 2000 ett ramanslag på 74 531 000 kr.

B 1 Integrationsverket

Integrationsverket är sedan den 1 juni 1998 central förvaltningsmyndighet för integrationsfrågor. Verket har ett övergripande ansvar för att integrationspolitiska mål och synsätt får genomslag på olika samhällsområden samt för att aktivt stimulera integrationsprocesserna i samhället. En central uppgift för myndigheten är att följa och utvärdera samhällsutvecklingen mot bakgrund av samhällets etniska och kulturella mångfald.

Enligt vad som anges i propositionen har Integrationsverket i huvudsak bedrivit sin verksamhet i enlighet med de av regeringen fastlagda riktlinjerna. Alla verksamhetsmål har dock inte uppnåtts på grund av att verksamheten har byggts upp successivt.

Regeringen bedömer att Integrationsverket nu har kommit så långt i sin etableringsprocess att verksamheten kan bedrivas enligt regeringens riktlinjer och att verksamhetsmålen för år 1999 bör kunna uppnås.

För personer som vistas på statlig förläggning när de beviljas uppehållstillstånd skall väntetiden för utflyttning till egen bostad förkortas. Därför kommer som redan nämnts Integrationsverket och Invandrarverket att få ett gemensamt uppdrag att se över rutiner och samarbetsformer för att effektivisera detta arbete.

Regeringen föreslår för budgetåret 2000 ett ramanslag på 82 580 000 kr.

B 2 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna

Från anslaget finansieras särskilda insatser som skall främja utvecklingen i storstadsregionernas utsatta bostadsområden samt bostadsområden med likartad situation. Anslaget benämns för närvarande Särskilda insatser i utsatta bostadsområden. Eftersom anslaget i första hand skall ses som ett stöd för storstadsregionerna bör det enligt vad som anges i propositionen fr.o.m. år 2000 benämnas Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna.

Under åren 1995–1998 avsattes medel, de s.k. Blommanpengarna, för insatser i vissa bostadsområden. Integrationsverket har i uppdrag att utvärdera dessa insatser och skall senast i juni år 2000 slutredovisa uppdraget. Åtgärderna som har startat med hjälp av Blommanpengarna skall enligt propositionen införlivas i den nya nationella storstadspolitiken.

Riksdagen beslutade under år 1998 om mål och inriktning för den nationella storstadspolitiken (prop. 1997/98:165, bet. 1998/99:AU2, rskr.

1998/99:34). Målen för det nya politikområdet är dels att ge storstadsregionerna goda förutsättningar för långsiktigt hållbar tillväxt och därmed kunna bidra till att nya arbetstillfällen skapas såväl inom storstadsregionerna som i övriga delar av landet, dels att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen i storstadsregionerna och därmed verka för jämlika och jämställda levnadsvillkor för storstädernas invånare.

Under våren 1999 tillsattes Storstadsdelegationen för att utveckla och samordna den nationella storstadspolitiken. Medel har aviserats för åren 1999–2002. Inledningsvis inriktas enligt propositionen delegationens arbete på att kunna teckna lokala utvecklingsavtal med sju kommuner.

I storstadspropositionen angavs vilka kommuner som kan vara aktuella för utvecklingsavtal. Dessa är Botkyrka, Göteborg, Haninge, Huddinge, Malmö, Stockholm och Södertälje. Samtliga har anmält sitt intresse av att teckna avtal om insatser i ett 20-tal bostadsområden. Av stor betydelse i detta sammanhang är enligt regeringen långsiktigheten och att arbetet redan nu bedrivs på ett sådant sätt att det finns möjligheter att införliva det i kommunens ordinarie verksamheter under och efter perioden.

För år 1999 finns sammanlagt 357 miljoner kronor disponibla för storstadspolitiska insatser. Förutom anslaget B 2 om 142 miljoner kronor finns medel avsatta inom andra utgiftsområden. Under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning finns 75 miljoner kronor avsatta för förskoleverksamhet med satsning på svenska språket och 25 miljoner kronor för språkutveckling i skolan. Vidare har 10 miljoner kronor anvisats för anskaffning av praktikplatser till arbetslösa invandrare och sfi-studerande. För att stimulera rekrytering av lågutbildade vuxna till Kunskapslyftet har 5 miljoner kronor reserverats. Under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv har beräknats 100 miljoner kronor för otraditionella insatser på arbetsmarknaden.

Slutligen föreslås ytterligare 45 miljoner kronor som engångssatsning för år 2000 inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Medlen skall fördelas inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen för t.ex. läxläsning- eller utbytesinsatser inom förskola och skola.

Medel för storstadspolitiska insatser är som redan nämnts aviserade till och med år 2002. Regeringen avser att överväga eventuella ytterligare satsningar i storstadsregionerna.

Regeringen föreslår för budgetåret 2000 ett ramanslag på 260 000 000 kr.

B 3 Integrationsåtgärder

Anslaget används för åtgärder som stimulerar integrationsprocesserna i samhället och som förebygger och motverkar diskriminering, främlingsfientlighet och rasism. Från anslaget betalas också ut stöd till invandrares riksorganisationer samt till samarbetsorgan för sådana organisationer.

Stödet till organisationer bildade på etnisk grund bör enligt regeringen anpassas till de nya integrationspolitiska målen men också till den utveckling som skett av stödet till andra folkrörelser.

I propositionen föreslås att riktlinjerna för statsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund och andra organisationer verksamma inom integrat-

ionsområdet skall ändras. Statsbidraget skall bestå av organisations- och verksamhetsbidrag samt projektbidrag. Målgruppen för organisations- och verksamhetsbidrag bör vara organisationer bildade på etnisk grund och för projektbidrag samtliga organisationer som är verksamma inom det integrationspolitiska området.

Organisationsbidraget, som i huvudsak bygger på medlemsstorleken, bör enligt regeringen ge organisationer bildade på etnisk grund ett nödvändigt stöd för kanslifunktioner m.m. Verksamhetsbidraget bör ge dessa organisationer möjligheter att bedriva en mer utåtriktad integrationsverksamhet. Detta bidrag bör knytas till vissa angivna insatsområden som har betydelse för de integrationspolitiska målen t.ex. introduktion, information, arbetsliv, utbildning, språk m.m. Projektbidraget bör ge de organisationer som är verksamma inom det integrationspolitiska området möjligheter att få stöd till integrationspolitiska projekt på de insatsområden som skall prioriteras.

De kriterier som skall ligga till grund för bidragsgivningen skall anpassas till målen för integrationspolitiken och kraven på ökad resultatstyrning. Statsbidraget skall administreras och beslutas av Integrationsverket. De nya riktlinjerna skall införas stegvis från och med år 2000 och vara fullt genomförda år 2003.

Regeringen föreslår för budgetåret 2000 ett ramanslag på 37 742 000 kr.

B 4 Kommunersättning för flyktingmottagande

Från anslaget utbetalas statsbidrag till kommuner och landsting enligt förordningen om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m.

Enligt vad som anges i propositionen syftar verksamheten till att lämna sådan statlig ersättning till kommuner att deras kostnader för flyktingmottagande täcks. Utbetalningsreglerna för den dominerande ersättningsformen – schablonersättning – gör att sådana utbetalningar sträcker sig över flera år. Ett stort kommunmottagande mot slutet av ett visst år kan därför ge liten anslagseffekt för just det året, men leda till stora utbetalningar under de följande åren. Detta försvårar enligt regeringen möjligheterna att beräkna anslaget, eftersom antagandena om kommunmottagandet måste göras på månadsnivå.

Antalet kommunmottagna flyktingar har enligt vad som anges i propositionen varierat kraftigt under åren och beror ytterst på händelser i omvärlden. Av betydelse för ersättningsutbetalningarna är bl.a. andelen barn eller äldre och om vissa flyktinggrupper har stor flyttningsbenägenhet.

Under år 1998 togs 11 900 flyktingar emot i kommunerna. År 1999 väntas 9 900 flyktingar tas emot i kommunerna, vilket är ett mindre antal än vad som antogs i början av året. De kosovoflyktingar som tillfälligt överförts till Sverige under år 1999 och beviljats tidsbegränsade uppehållstillstånd ingår inte i det kommunala flyktingmottagande som ersätts med statliga bidrag. Bl.a. har Kosovokrisen gjort att många blivit kvar i Invandrarverkets mottagningssystem för asylsökande. Invandrarverket och Utlänningsnämnden förväntas nu fatta ett stort antal beslut om uppehållstillstånd som leder till kraftigt ökande kommunmottagande år 2000 och regeringen beräknar att 15 700 personer kommer att tas emot i kommunerna.

Enligt propositionen kommer Integrationsverket att i samarbete med Kommunförbundet göra en fördjupad analys av kommunernas kostnader och intäkter för flyktingmottagandet.

Enligt vad som anges i propositionen kan kommunerna få ersättning för vissa kostnader för barn under 18 år som omfattas av 3 § förordningen om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. och som kommit till Sverige utan vårdnadshavare. Bl.a. kan ersättning ges för den vård i annat hem än barnets eget som ges med stöd av socialtjänstlagen eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Ersättning lämnas för den faktiska vårdkostnaden från den dag barnet har placerats i ett grupphem eller familjehem. Enligt Integrationsverket är det svårt att på kort tid hitta grupphem och familjehem som vill ta emot flyktingbarn. Detta kan innebära att barnen ibland blir kvar på Invandrarverkets förläggningar eller grupphem långt efter att de fått beslut om uppehållstillstånd.

Regeringen anser att det är viktigt att kommunerna har en viss beredskap att ta emot barn som placerats med stöd av socialtjänstlagen eller lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga. Regeringen föreslår därför att en kommun skall kunna få statlig ersättning för skäligen kostnader för att kunna upprätthålla en viss beredskap för vårdinsatser i annat hem än barnets som ges med stöd av nämnda lagar.

Regeringen föreslår för budgetåret 2000 ett ramanslag på 2 301 404 000 kr.

B 5 Hemutrustningslån

Från anslaget finansieras räntesubventioner och eftergifter i låneverksamheten för hemutrustning till flyktingar och vissa andra utlännningar. Centrala studiestödsnämnden (CSN) administrerar utlåningen.

Verksamheten med hemutrustningslån skall underlätta bosättningen för nyanlända flyktingar. Antalet lån och lånens storlek beror i första hand på hur många personer som tas emot i kommunerna och familjesammansättningen. Lånereglerna har tidigare varit sådana att de uppmuntrat till stora lån, vilket i många fall gjort att flyktingen hamnat i en skuldfälla. Regeringen har därför under de senaste åren ändrat lånereglerna och marknadsanpassat räntan. Lånebeloppen och även lånebenägenheten har nu minskat och den tidigare trenden mot ökande låneeftergifter har brutits.

Regeringen föreslår för budgetåret 2000 ett ramanslag på 37 965 000 kr. Det föreslås vidare att riksdagen godkänner att under år 2000 lån tas upp i Riksgäldskontoret för det samlade behovet för hemutrustningslån intill ett belopp av högst 1 400 000 000 kr.

B 6 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering

Från anslaget finansieras Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) och, som den numera heter, Nämnden mot diskriminering.

DO har enligt lagen (1999:131) om Ombudsmannen mot etnisk diskriminering som huvuduppgift att motverka etnisk diskriminering i arbetslivet och inom andra samhällsområden. Lagen (1999:130) om åtgärder mot etnisk

diskriminering i arbetslivet trädde i kraft den 1 maj 1999. Den nya lagens tillämpningsområde är när det gäller arbetslivet vidare än den tidigare lagen (1994:134) mot etnisk diskriminering. Det ställs nu krav på arbetsgivaren att vidta aktiva åtgärder för etnisk mångfald i arbetslivet. Enligt vad som anges i propositionen har DO bedrivit ett aktivt informationsarbete riktat till arbetsgivare om lagen och dess innebörd samt intensifierat sina insatser för att förebygga och motverka etnisk diskriminering på bostadsmarknaden.

Under det kommande året skall enligt propositionen en förstärkt DO ha ökade möjligheter att förebygga och motverka etnisk diskriminering.

Regeringen föreslår för budgetåret 2000 ett ramanslag på 8 308 000 kr.

C 1 Åtgärder för nationella minoriteter

Regeringen har föreslagit att Sverige skall ratificera Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (prop. 1998/99:143). Förslaget har tillstyrkts av konstitutionsutskottet (bet. 1999/2000:KU6).

De grupper som föreslås utgöra nationella minoriteter i Sverige är samer, Sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar. Minoritetsspråken skall vara samiska, finska, meänkieli (tornedalsfinska), romani chib och jiddisch. Av dessa har samiska, finska och meänkieli en historisk geografisk bas, vilket innebär mer långtgående åtgärder i enlighet med den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk.

Enligt två nya lagar skall enskilda få rätt att använda samiska, finska och meänkieli hos domstolar och förvaltningsmyndigheter med verksamhet i de geografiska områden där språken använts av hävd och fortfarande används i tillräcklig utsträckning. Reglerna innebär också att enskilda får rätt att i dessa områden få förskoleverksamhet och äldreomsorg helt eller delvis på dessa språk.

Anslaget, som är nytt fr.o.m. år 2000, skall huvudsakligen användas som statsbidrag till kommunerna och landstinget inom de områden i Norrbottens län som har utpekats som förvaltningsområden för samiska respektive finska och meänkieli. Även kostnader för åtgärder som avser inflytande för nationella minoriteter och uppföljningsinsatser skall belasta anslaget.

Regeringen föreslår för budgetåret 2000 ett ramanslag på 8 000 000 kr.

Motioner som har anslagseffekt år 2000

Moderaterna

Margit Gennser m.fl. (m) begär i motion Sf638 yrkande 2 att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 till anslaget B 2 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna anvisa 260 miljoner kronor mindre än regeringen föreslagit. Motionärerna avvisar de föreslagna satsningarna på storstadsregionerna.

Enligt motionärerna bör i stället andra vägar prövas som t.ex. en avreglerad bostadsmarknad och en liberaliserad arbetsmarknad. Vidare bör ekonomiska frizoner införas i t.ex. Botkyrka för att möjliggöra mer avreglerade

ekonomiska aktiviteter. Sådana frizoner skulle enligt motionärerna kunna innebära stimulanser till kommuner eller kommundelar som är särskilt utsatta vad gäller arbetslöshet, bidragskostnader, segregation och därmed följande problem. I yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om sådana åtgärder.

Kristdemokraterna

Fanny Rizell m.fl. (kd) begär i motion Sf639 yrkande 19 att riksdagen beslutar att till anslaget B 1 Integrationsverket anvisa 12 miljoner kronor mindre än regeringen föreslagit. Motionärerna föreslår besparingar på andra myndigheter och anser att detta även bör gälla Integrationsverket.

I samma motion yrkande 13 begärs ett tillkännagivande om att det inom ramen för statsbudgeten i framtiden finns resurser som medger mottagande av akuta flyktingströmmar utan att det påverkar flyktingkvoten.

Centerpartiet

Birgitta Carlsson m.fl. (c) begär i motion Sf634 att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 till anslaget A 1 Statens invandrarverk anvisa 26 miljoner kronor mindre än regeringen föreslagit. Motionärerna anser att besparingen kan uppnås genom högre grad av frivilliginsatser vid flyktingmottagandet och genom effektiviseringar inom Invandrarverket. Vidare begär motionärerna att riksdagen beslutar att till anslaget A 4 Utlänningsnämnden anvisa 35 miljoner kronor mindre än regeringen föreslagit. Motionärerna anser att Utlänningsnämnden bör avvecklas och att asylärendena bör överföras till förvaltningsdomstolarna. Såvitt gäller anslaget B 3 Integrationsåtgärder begär motionärerna att riksdagen för budgetåret 2000 anvisar 10 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit. De framhåller att integrationspolitiken måste bli en del av tillväxtpolitiken och medlen är avsedda för satsningar för fler företag och ökat inflytande.

Folkpartiet

Karin Pilsäter m.fl. (fp) begär i motion Fi610 yrkande 8 att riksdagen beslutar att för budgetåret 2000 till anslaget B 2 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna anvisa 200 miljoner kronor mindre än regeringen föreslagit. Motionärerna anser att tidigare gjorda projektsatsningar inte har varit framgångsrika. De förordar i stället att kommunerna ges generella förutsättningar att efter eget önskemål och i dialog med berörda medborgare forma sin verksamhet. Den lokala utvecklingen främjas enligt motionärerna bäst genom goda allmänna villkor för jobb och företagande samt genom ett fungerande utjämningssystem. Ett liknande motionsyrkande finns i motion Fi212 yrkande 14 i denna del av Lars Leijonborg m.fl. (fp).

Miljöpartiet

Kerstin-Maria Stalin m.fl. (mp) begär i motion Sf628 yrkande 10 ett tillkännagivande om att flyktingkvoten skall användas till det den är avsedd för.

Motionärerna anser visserligen att det var bra att Sverige tog emot Kosovoflyktingar men att kvotflyktingmedel i fortsättningen bör användas enbart för överföring av kvotflyktingar.

I motion Sf640 yrkande 22 av Yvonne Ruwaida (mp) begärs ett tillkännagivande om att Integrationsverket skall anslå medel till DO och Invandrar-tidningen. Motionären anser att både DO och tidningen är viktiga ur integrationssynpunkt.

Enskild s-motion

Paavo Vallius och Nikos Papadopoulos (s) begär i motion Sf623 yrkande 2 ett tillkännagivande om organisationer för etniska och språkliga grupper som sakkunniga för sina respektive grupper. Motionärerna anser att intresseorganisationerna är viktiga språkrör som fungerar som sakkunniga i frågor som rör respektive grupp. Deras kompetens utnyttjas dock i alltför liten utsträckning. I förslaget till ett nytt statsbidragssystem betonas deras roll som intresseorganisationer för respektive grupp alltför lite. Enligt motionärerna är det viktigt att organisationerna får ekonomiskt stöd i form av organisationsbidrag så att de kan agera som intresseorganisationer och bedriva kulturell verksamhet.

Övriga motioner

Fanny Rizell m.fl. (kd) begär i motion Sf639 yrkande 8 ett tillkännagivande om den oregelbundna medelstilldelningen till Invandrarverket. Motionärerna välkomnar satsningen på 24 miljoner kronor budgetåret 2000 men anser att den "besparing" på 34 miljoner kronor som sker året därpå kan innebära att en anhopning av ärenden åter uppstår.

I några av motionerna berörs frågor om insatser i vissa förortsområden.

Ulf Björklund m.fl. (kd) begär i motion Sf626 yrkande 2 ett tillkännagivande om att skapa incitament för företagsetablering och sysselsättning i miljonprogramsområdena. Motionärerna anser att satsningar på inflytande för de boende måste kombineras med riktade åtgärder för företagsetableringar och sysselsättning. I samma motion yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om behovet av varierande bostads- och befolkningssammansättning så att kontakten mellan generationer, nationaliteter och yrkesgrupper blir naturlig och självklar.

Lennart Daléus m.fl. (c) begär i motion Sf637 yrkande 17 förslag om lagstiftning för ekonomiska utvecklingszoner. Med lägre företagsskatter och borttagna socialavgifter för anställda bosatta inom frizonen är det enligt motionärerna möjligt att stimulera utvecklingskraften i vissa förorter.

I motion Bo231 yrkande 10 av Eskil Erlandsson m.fl. (c) begärs ett tillkännagivande om arbetsgivaravgifterna i vissa förortsområden. Motionärerna anser att avgifterna bör sänkas efter samma modell som gäller för Norrlands inland för att få igång nyföretagsamheten.

Yvonne Ruwaida (mp) begär i motion Sf640 yrkande 19 ett tillkännagivande om segregerade bostadsområden. Motionären framhåller att invandratäta områden ofta blir lågstatusområden. Samhällets resurser till dessa områ-

den bör öka för att uppnå en god boendemiljö. Vidare bör enligt motionären myndigheter och institutioner förläggas dit och företagsetablering stimuleras.

I två motioner behandlas frågor om Ombudsmannen mot etnisk diskriminering.

Yvonne Ruwaida (mp) begär i motion Sf640 yrkande 8 ett tillkännagivande om att Diskrimineringsombudsmannens (DO) befogenheter och resurser bör ökas för att DO skall hinna med att ta sig an alla fall av diskriminering.

I motion L430 av Anita Johansson (s) om homosexuellas rättigheter begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om DO:s uppgifter.

Utskottets bedömning

Anslaget A 1 Statens invandrarverk

Utskottet konstaterar att anslaget har beräknats dels utifrån uppskattade kostnader för att hantera ett visst antal ärenden, dels med hänsyn till att Invandrarverket skall ha en kapacitet att ta emot 18 000 asylsökande. Därtill kommer de extra medel (24 miljoner kronor) som föreslås för att minska handläggnings- och väntetiderna. Mot bakgrund härav och med hänsyn till vikten av att handläggnings- och väntetider förkortas finns det enligt utskottet inte någon möjlighet att föreslå en minskning av anslaget för budgetåret 2000.

Utskottet ser det som positivt att Invandrarverket för budgetåret 2000 beviljas extra medel för att förkorta handläggnings- och väntetider. Om Invandrarverket även kommande budgetår är i behov av motsvarande förstärkning utgår utskottet från att regeringen återkommer med förslag i samband med den ekonomiska vårpropositionen år 2000.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning och avstyrker motionerna Sf634 i denna del och Sf639 yrkande 8.

Anslaget A 3 Migrationspolitiska åtgärder

Sverige har sedan år 1950 haft ett av riksdagen beslutat system för kollektiv överföring av flyktingar genom s.k. flyktingkvoter. Fr.o.m. år 1973 har kvoten varit generell, dvs. icke nationalitetsbestämd. Kvoten skall användas för uttagning av flyktingar eller andra personer som befinner sig i en särskilt utsatt situation och/eller för att ta hand om fall där UNHCR har särskilda svårigheter att finna ett lämpligt placeringsland. Kvoten är inte begränsad till flyktingar i ordets formella bemärkelse, utan kan användas också för personer som är förföljda och befinner sig i fara men ännu inte kunnat lämna sitt land.

Fr.o.m. budgetåret 1993/94 har ändamålet med anslaget utvidgats till att omfatta bidrag till lösningar av flyktingsituationer utanför Sverige också på annat sätt än genom organiserad överföring hit (prop. 1992/93:100, bet. 1992/93:SfU7, rskr. 1992/93:261–262). Flyktingkvotens storlek preciserades inte utan en avvägning skulle göras mot andra angelägna insatser som kunde komma att initieras av bl.a. UNHCR. Överföring till Sverige bedömdes dock

även fortsättningsvis komma att utgöra en betydelsefull flyktingpolitisk insats.

Utöver denna flyktingkvot har riksdagen vid flera tillfällen på förslag av regeringen beslutat om särskilda kvoter för vissa överföringar eller utökade kvoter i vissa situationer. Riksdagen godkände t.ex. under hösten 1993 en utökning av flyktingkvoten med upp till 6 000 personer med anledning av den osäkra situationen i f.d. Jugoslavien (prop. 1993/94:51, bet. 1993/94:SfU6, rskr. 1993/94:76). Enligt propositionen skulle Jugoslavienkvoten avse skyddsbehövande men även dem som var i akut behov av vård. Inom kvoten skulle en vidare grupp anhöriga kunna tas ut. Av betänkande 1993/94:SfU6 framgår att de mest skyddsbehövande från f.d. Jugoslavien var de som anlänt från Bosnien-Hercegovina och för dem hade alla angivna länder utom Storbritannien och Sverige utfärdat särskilda bestämmelser om temporärt skydd. I betänkandet nämndes att utskottet redan hade uttalat att möjligheten att ge någon form av temporärt uppehållstillstånd i situationer som den rådande måste utredas med största skyndsamhet, att ett förslag om tillfälliga uppehållstillstånd hade remitterats till Lagrådet samt att en utredning hade i uppdrag att bl.a. bedöma behovet av mer omfattande användning av tillfälliga skyddsanordningar.

Den 1 juli 1994 infördes en ny bestämmelse i utlänningslagen, 2 kap. 4 a §, enligt vilken ett tidsbegränsat uppehållstillstånd fick beviljas en utlänning som bedömdes ha ett tillfälligt behov av skydd här i landet. Som förutsättningar angavs att skyddsbehovet kunde bedömas komma att bestå endast under en begränsad tid. Det fick inte heller vara fråga om en person som hade rätt till asyl enligt 3 kap. 1 § UtlL. Genom ändringarna i UtlL fr.o.m. den 1 januari 1997 ersattes dessa bestämmelser med nu gällande regler i 2 kap. 4 a § att regeringen i fråga om en viss grupp av utlänningar får meddela föreskrifter om att den som söker uppehållstillstånd med stöd av 3 kap. och som bedöms ha ett tillfälligt behov av skydd här i landet får ges ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Sådant tillstånd får beviljas för en sammanlagd tid av högst två år, med möjlighet i vissa fall till förlängning med högst två år. Sistnämnda s.k. massflyktsbestämmelser har tillämpats för första gången i år och då bl.a. för personer som i organiserad form överförts till Sverige från Kosovo.

Enligt utskottets mening visar det ovanstående att någon definition av vilka personer som kan innefattas i flyktingkvoten inte finns. Det gäller i princip endast att överföringen avser personer som är i behov av skydd. Här har även innefattats överföringar som gäller personer som behöver vård i Sverige. Att överföringen tidigare främst gällde personer som fick permanent uppehållstillstånd i Sverige är enligt utskottet naturligt eftersom möjligheterna att bevilja tidsbegränsade uppehållstillstånd har vidgats först på senare tid. Medlen har således kunnat användas även för överföring i en massflyktsituation, i likhet med vad som skett under år 1999. Utskottet finner inte anledning föreslå någon ändring därvidlag avseende anslaget för år 2000. Enligt utskottets mening är det viktigt att uttagningarna, liksom hittills, görs i samarbete med UNHCR. Vidare skall medlen även fortsättningsvis få användas med en viss flexibilitet. Utskottet vill dock framhålla att det också vid en

massflyktssituation är viktigt att andra angelägna överföringar av skyddsbehövande inte får stå tillbaka.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag och avstyrker motionerna Sf639 yrkande 13 och Sf628 yrkande 10.

1999/2000:SfU2

Anslaget A 4 Utlänningsnämnden

Beträffande frågan om att avveckla Utlänningsnämnden vill utskottet erinra om att Kommittén om ny instans- och processordning i utlänningsärenden (NIPU) i början av år 1999 överlämnade betänkandet Ökad rättssäkerhet i asylärenden (SOU 1999:16) till regeringen. NIPU har föreslagit att Utlänningsnämnden skall läggas ned, att Invandrarverkets beslut skall kunna överklagas till länsrätt och att länsrättens beslut skall kunna överklagas till kammarrätt. För prövning hos kammarrätten skall krävas prövningstillstånd. Någon möjlighet till överprövning av kammarrättens beslut föreslås inte. Kommitténs förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet och utskottet anser att denna beredning bör avvaktas.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning och avstyrker motion Sf634 i denna del.

Anslagen B 1 Integrationsverket, B 3 Integrationsåtgärder och B 6 Diskrimineringsombudsmannen

Utskottet konstaterar att Integrationsverket, enligt vad som anges i propositionen, nu har kommit så långt i sin etableringsprocess att verksamheten kan bedrivas enligt angivna riktlinjer. Utskottet anser med hänsyn härtill att de medel som regeringen föreslagit är nödvändiga för att denna process skall kunna fortsätta. Utskottet avstyrker därmed motion Sf639 yrkande 19.

Vad gäller förslaget att Integrationsverket skall anslå medel till Invandrar-tidningen vill utskottet erinra om att statsbidraget till Invandartidningen upphörde i och med utgången av år 1998. I samband med behandlingen av den integrationspolitiska propositionen 1997/98:16, vari aviserades en avveckling av anslaget till Invandartidningen anförde utskottet att det fanns skäl att uppmärksamma hur nyhets- och informationsförmedling till mindre språkgrupper skall ske. Riksdagen gav därefter regeringen till känna att utredaren av systemet för statsbidrag till invandrares riksorganisationer skulle undersöka möjligheterna att invandrarorganisationer involveras i arbetet med att sprida nyheter och information på andra språk än svenska (bet. 1997/98:SfU6, rskr. 1997/98:68).

I betänkandet Organisationer Mångfald Integration – Ett framtida system för statsbidrag till invandrarnas riksorganisationer m.fl. (SOU 1998:73) anfördes bl.a. att de som har invandrat och andra med utländsk bakgrund bör nås av samma samhällsinformation som alla andra. Nyhets- och informationsförmedling, i synnerhet på språk som saknar kommersiellt underlag, borde enligt utredaren kunna utgöra ett inslag i invandrarorganisationernas verksamhet. Utredningen ansåg att stöd för utgivning av samhällsinformation borde kunna lämnas i form av projektbidrag.

I propositionen förslås nu ändrade riktlinjer för statsbidrag till organisationer verksamma inom integrationsområdet. Organisationsbidraget är därvid tänkt att ge stöd för kanslifunktioner och liknande medan verksamhetsbidraget skall ge organisationerna möjligheter att bedriva en mer utåtriktad integrationsverksamhet. Verksamhetsbidraget skall knytas till vissa angivna insatsområden av betydelse för de integrationspolitiska målen t.ex. introduktion, information, arbetsliv, utbildning, språk m.m. Därtill kommer projektbidraget som skall ge stöd till integrationspolitiska projekt.

Utskottet, som inte har något att invända mot regeringens förslag till ändrade riktlinjer, anser främst mot bakgrund av vad ovan anförts om verksamhetsbidraget med dess inriktning på bl.a. information att det inte finns något skäl att föreslå att Integrationsverket skall avsätta medel för Invandrartidningen. Utskottet tillstyrker med det anförda regeringens förslag till ändrade riktlinjer och avstyrker motion Sf640 yrkande 22 i denna del.

När det gäller intresseorganisationernas kompetens och deras möjligheter att fungera som sakkunniga i frågor som rör organisationerna instämmer utskottet i uppfattningen att organisationernas roll och specifika kompetens är viktig och att de måste ges ekonomiska förutsättningar att bedriva sin verksamhet. Utskottet kan dock inte dela de farhågor som kommer till uttryck i motion Sf623 yrkande 2 vad gäller förslaget till ändrade riktlinjer för statsbidraget. Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Utskottet anser vidare att det saknas ekonomiskt utrymme att som Centerpartiet föreslagit anslå ytterligare medel till anslaget B 3 Integrationsåtgärder och avstyrker därmed motion Sf634 i denna del.

Som redan har nämnts har DO fått ökade resurser för verksamheten under år 1999 till följd av att den nya lagen (1999:130) om åtgärder mot etnisk diskriminering i arbetslivet trädde i kraft den 1 maj 1999. För budgetåret 1999 anvisades ca 8 miljoner kronor till anslaget B 6 och för år 2000 föreslås att till anslaget anvisas 8,3 miljoner kronor. Mot bakgrund härav finns det enligt utskottets mening inte skäl för Integrationsverket att avsätta några medel för DO:s verksamhet.

Utskottet vill tillägga att regeringen i budgetpropositionen hösten 1998 (prop. 1998/99:1) förklarade sin avsikt att återkomma till frågan om en sammanslagning av bl.a. DO och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning till en gemensam myndighet sedan frågan hade analyserats.

Utskottet noterar i övrigt att regeringen som en prioriterad fråga har förklarat att kvinnoperspektivet skall lyftas fram i integrationsarbetet och att situationen för unga flickor med utländsk bakgrund särskilt skall uppmärksammas.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning såvitt gäller anslagen B 1, B 3 och B 6 och avstyrker motionerna Sf640 yrkandena 8 och 22 i denna del och L430 yrkande 3.

Anslaget B 2 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna

Riksdagen fastställde i december 1998 mål och inriktning för den nationella storstadspolitiken. Som nämnts är avsikten därmed bl.a. att ge storstadsregionerna goda förutsättningar för långsiktigt hållbar tillväxt och till att nya

arbetstillfällen skapas såväl inom storstadsregionerna som i övriga delar av landet.

Som redovisats i propositionen är utvecklingen inom integrationsområdet inte tillfredsställande i förhållande till de fastställda målen. Det konstateras bl.a. att den etniska och sociala segregationen fortfarande är stor trots insatser på en mängd samhällsområden. Enligt utskottets mening gäller detta i hög grad i storstädernas utsatta bostadsområden. Inte minst på grund av den avsevärt högre arbetslösheten bland dem som bor i de tre storstadsregionerna och den betydligt lägre genomsnittsinkomsten i dessa områden krävs enligt utskottet särskilda insatser av både ekonomisk och annan karaktär. Därtill krävs att arbetet bedrivs långsiktigt.

Utskottet konstaterar att det i den storstadspolitiska propositionen framhålls att det är av största vikt att staten och de berörda kommunerna arbetar långsiktigt gentemot de utsatta stadsdelarna. Av det skälet har Storstadsdelegationen tillsatts för att utveckla och samordna den nationella storstadspolitiken och medel har aviserats för åren 1999–2002. Utskottet anser att det är angeläget att de föreslagna satsningarna genomförs men också att de ytterligare satsningar som regeringen säger sig ha för avsikt att överväga kommer till stånd. Av nu anförda skäl kan utskottet inte ställa sig bakom förslag som innebär att anslaget minskas eller helt avvecklas. Utskottet anser således att det är befogat med särskilda satsningar i storstadsregionerna men att dessa satsningar måste vara långsiktiga och kunna införlivas i kommunernas ordinarie verksamheter.

Inte heller kan utskottet, i likhet med tidigare ställningstagande (bet. 1998/99:SfU2), ställa sig bakom förslaget om inrättande av s.k. ekonomiska frizoner i invandratäta bostadsområden. I den mån sådana frizoner innebär att arbetsgivaravgifterna skall sänkas noterar utskottet att lagen (1990:912) om nedsättning av socialavgifter, som gäller t.o.m. år 2000, för närvarande innebär nedsättning med åtta procentenheter för företag bl.a. inom industri och tjänster av olika slag inom stödområde 1 och delar av stödområde 2 för företag inom särskilda delar av tjänstesektorn m.m. Eftersom reglerna inte anses rymmas inom ramen för EG:s riktlinjer för utformningen av regionalstöd har regeringen under utgiftsområde 19 föreslagit att lagen fr.o.m. den 1 januari 2000 skall begränsas till att avse företag som är verksamma inom tjänstesektorn inom vissa delar av stödområde A. Enligt vad som anges i propositionen skall lagförslaget anmälas till kommissionen för godkännande.

Utskottet tillstyrker med det anförda regeringens förslag till medelsanvisning och avstyrker motionerna Sf638 yrkandena 1 och 2, Fi610 yrkande 8, Fi212 yrkande 14, Sf626 yrkandena 2 och 3, Sf637 yrkande 17, Bo231 yrkande 10 och Sf640 yrkande 19.

Övriga anslag m.m.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i övrigt vad gäller medelsfördelningen inom utgiftsområdet. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag till riktlinjer om statlig ersättning till kommuner och landsting för vissa utlåningar liksom förslaget om ändring av den statliga ersättningen till kommuner för flyktningmottagande. Vidare tillstyrker utskottet att riksdagen godkän-

Mottagande av asylsökande och flyktingar m.m.

Skrivelsen 1999/2000:3

I skrivelsen redovisas den svenska migrations- och asylpolitiken och invandringen till Sverige. Redovisningen avser i huvudsak år 1998. I vissa avseenden redovisas också utvecklingen under år 1999. I avsnitt 7, som behandlas i detta betänkande, redovisas uppgifter om mottagandet av asylsökande och flyktingar.

Utskottet behandlar nedan några motioner som tar upp frågor som berörs i detta avsnitt av skrivelsen, dvs. dels frågor om asylbidrag och hälso- och sjukvård för asylsökande m.fl., dels frågor med avseende på det kommunala flyktingmottagandet.

Asylbidrag

Gällande regler

LMA innehåller bestämmelser om sysselsättning för och bistånd till asylsökande, utlänningar som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 2 kap. 4 a § UtL eller har ansökt om uppehållstillstånd här och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas här medan ansökan prövas.

Enligt 8 § LMA lämnas bistånd till utlänningar under förutsättning att de är registrerade vid en förläggning. Utlänningar som vistas på förläggning har rätt till bistånd även efter det att de har beviljats uppehållstillstånd, om de inte anvisats eller kunnat utnyttja en anvisad plats i en kommun. Utlänningar som inte vistas på förläggning har rätt till bistånd även under en månad från den dag de har beviljats uppehållstillstånd. Enligt 13 § LMA lämnas bistånd i form av logi, bostadsersättning, dagersättning och särskilt bidrag. Enligt 16 och 17 §§ samma lag har asylsökande eller personer som beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 2 kap. 4 a § UtL, och som på egen hand ordnar bostad, rätt till bidrag till bostadskostnad (bostadsersättning) och, om han eller hon saknar egna medel, rätt till bistånd för sin dagliga livsföring (dagersättning). Föreligger annat angeläget behov har utlänningen enligt 18 § rätt till särskilt bistånd för det (särskilt bidrag).

Enligt 4 § förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl. utges bostadsersättning med 500 kr per månad för en ensamstående utlänning och med 1 000 kr per månad sammanlagt för en familj. Dagersättningen utgör enligt 6 § samma förordning per person, när fri mat inte ingår i inkvarteringen, 71 kr för ensamstående och 61 kr för sammanboende. För barn utges, beroende på ålder, dagersättning med mellan 37 kr och 50 kr per barn. För familjer som har fler än två barn reduceras dagersättningen så att hel dagersättning endast utges för de två äldsta barnen.

I regeringens proposition 1993/94:94 med förslag bl.a. om att asylsökande skall ha rätt till bistånd oberoende av om de vistas på förläggning eller bor på egen hand uttalades bl.a. att en asylsökande som ordnat eget boende bör få

Skrivelsen 1999/2000:3

I skrivelsen anges att de asylsökande registreras av Invandrarverket och kan antingen ordna bostad på egen hand, s.k. eget boende, eller bo vid ett av Invandrarverkets mottagningscenter. I början av år 1998 var antalet registrerade i mottagandesystemet ca 13 600 personer. Av dessa ordnade ca 60 % bostad på egen hand. Den 1 januari 1999 fanns ca 14 600 personer registrerade i systemet. Av dessa fanns ca 5 500 i anläggningsboende och 9 050 i eget boende.

Vid halvårsskiftet 1999 hade antalet registrerade i mottagandesystemet ökat till 18 556 personer. Den stora ökningen beror främst på evakueringen av medborgare från Förbundsrepubliken Jugoslavien.

De asylsökande som väljer att bo i anläggning bor i möblerade lägenheter. Många anläggningsplatser finns i vanliga lägenheter med självhushåll. För asylsökande som saknar medel är bostaden gratis. Därutöver lämnas en dag ersättning för att täcka behovet av mat, kläder och annat nödvändigt. En ensamstående vuxen får 71 kr i dag ersättning. Om den asylsökande i anslutning till ankomsten inkvarteras vid ett asylcenter där bl.a. mat och logi ingår, lämnas en lägre ersättning, för vuxen 24 kr per dag. Nivån på dag ersättningen fastställs av regeringen.

Invandrarverket har skyldighet att erbjuda organiserad verksamhet till alla vuxna asylsökande och ungdomar över 16 år. Deltagande i verksamheten är obligatoriskt. För asylsökande som utan giltigt skäl vägrar delta i den organiserade verksamheten skall dag ersättningen reduceras. Detsamma gäller för den som håller sig undan så att asylutredningen försvåras eller så att beslut om avvisning eller utvisning inte kan verkställas.

Motionerna

Kalle Larsson m.fl. (v) begär i motion Sf619 en utredning om reglerna för utskrivning från Invandrarverket. Motionärerna påpekar att olika regler gäller för dem med permanent uppehållstillstånd beroende på om de bor i eget boende eller på förläggning. De som bor på förläggning har kvar sin plats till dess att kommunplacering är ordnad medan de som har eget boende är inskrivna hos Invandrarverket som står för försörjningen under 30 dagar. Enligt motionärerna är 30 dagar alltför kort tid eftersom personerna inte hinner få den information som behövs för att ta ställning till bosättningslån och flytt till annan kommun. Motionärerna anser att personer med eget boende bör få rätt till samma försörjning som de som bor på förläggning.

I motion Sf626 yrkande 5 av Ulf Björklund m.fl. (kd) begärs ett tillkännagivande om Barnombudsmannens begäran att regeringen ger Invandrarverket i uppdrag att särskilt se över villkoren för de asylsökande barnen i eget boende. En asylsökande barnfamilj har enligt motionärerna, oavsett antalet barn, endast rätt till 1 000 kr per månad för det egna boendet medan en

låginkomstfamilj med ett barn får 3 000 kr per månad. Denna skillnad har tidigare kritiserats av Barnombudsmannen.

I motion Sf606 av Ragnwi Marcelind och Ingemar Vänerlov (kd) begärs ett tillkännagivande om att likhetsprincipen skall gälla. Enligt motionärerna erhåller en asylsökande i stort sett bara hälften av vad socialbidragstagaren får. De anser att åtminstone i familjer med upp till två barn bör asylsökande familjer och familjer med socialbidrag få lika stor ersättning.

I motion Sf629 av Eva Johansson (s) begärs ett tillkännagivande om asylsökande familjers bostadssituation. Eget boende leder enligt motionären ofta till trångboddhet. Det är dessutom ont om bostäder. Motionären anser att hänsyn bör tas till vad som är bäst för barnen när beslut fattas om boendet för en asylsökande familj.

I motion Sf630 av Yilmaz Kerimo och Tommy Waidelich (s) begärs ett tillkännagivande om asylsökandes boendesituation. Motionärerna framhåller att det finns problem med eget boende bl.a. med trångboddhet samtidigt som det är svårt att motverka alltför stor inflyttning till vissa kommuner. Reglerna bör därför ses över.

Utskottets bedömning

För utlännningar som vistas på en förläggning och beviljas uppehållstillstånd kan kommunerna förbereda mottagandet och påbörja introduktionsprogram i direkt anslutning till att utlännningen tas emot i kommunen. Utlännningen får då socialbidrag eller introduktionsersättning och kommunen erhåller statlig ersättning. Utlännningar som bor i eget boende erhåller bistånd enligt LMA under en månad från den dag de beviljats uppehållstillstånd. Först därefter tar kommunen över försörjningsansvaret.

Den ändring som gjordes fr.o.m. den 1 juli 1995, nämligen att rätten till bistånd enligt LMA utsträcktes till att gälla under en månad från den dag uppehållstillstånd beviljats, gjordes i avsikt att åstadkomma större likhet mellan personer som bor på förläggning och personer med eget boende. I proposition 1994/95:206 angavs därvid att för utlännningar som bor i eget boende och beviljas uppehållstillstånd torde det normalt bli fråga om att personen kommer att bo kvar i den kommun där han eller hon haft eget boende som asylsökande. Invandrarverket måste så snart uppehållstillstånd beviljats underrätta den kommun där den asylsökande bor för att introduktionen i det svenska samhället skall komma gång snarast möjligt. Enligt vad som anges i budgetpropositionen är den genomsnittliga väntetiden från beslut om uppehållstillstånd till bosättning för personer som bor på förläggning elva veckor. Målet är att väntetiden inte skall överstiga fyra veckor.

Utskottet har erfarit att Invandrarverket har gjort en översyn av mottagandssystemet och att eventuella förslag till förändring av systemet avses läggas i samband med att budgetunderlaget för år 2001 överlämnas till regeringen. Mot bakgrund av vad utskottet nu anför avstyrks motion Sf619.

De olika ersättningar som kan utges enligt LMA har inte höjts sedan lagen infördes den 1 juli 1994. Utskottet förutsätter dock att om den nämnda översynen visar att det finns problem av såväl ekonomisk som annan art, såsom trångboddhet, detta kommer att påtalas av Invandrarverket i samband med

överlämnandet av budgetunderlaget till regeringen. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Sf626 yrkande 5, Sf606, Sf629 och Sf630.

I övrigt erinrar utskottet om att Invandrarverket och Integrationsverket skall få i uppdrag att se över rutiner och samarbetsformer för att effektivisera arbetet med utflyttning till egen bostad för personer som vistas på Invandrarverkets anläggningar när de beviljas uppehållstillstånd.

Hälso- och sjukvård för asylsökande

Skrivelsen 1999/2000:3

Landstingen är sedan den 1 januari 1997 ansvariga för att asylsökande m.fl. erhåller akut sjukvård och tandvård samt sjukvård och tandvård som inte kan anstå. Därutöver ges viss annan vård, exempelvis mödra- och förlossningsvård. Barn som inte fyllt 18 år har rätt till hälso- och sjukvård enligt samma principer som alla andra barn som är bosatta i landet. Asylsökande skall även erbjudas hälsoundersökning enligt riktlinjer i allmänna råd från Socialstyrelsen.

För denna vård lämnar staten ersättning per asylsökande till landstingen, huvudsakligen i form av en schabloniserad ersättning. Storleken på bidraget är åldersdifferentierad. Schablonersättningen skall i princip täcka all den vård som den enskilde normalt kan behöva.

Enligt vad som anges i skrivelsen har en arbetsgrupp under hösten 1998 gjort en första uppföljning av det statliga ersättningssystemet för sjukvård till asylsökande m.fl. På grund av att så kort tid gått sedan det nya ersättningssystemet infördes, och den osäkerhet som framkommit av kostnadsredovisningen, har inte några tillfredsställande resultat kunnat redovisas. Arbetsgruppen kommer därför att fortsätta sitt arbete under hösten 1999.

Motionen

Kerstin-Maria Stalin m.fl. (mp) begär i motion So324 yrkande 2 ett tillkännagivande om att regeringen fortlöpande följer upp och redovisar huruvida statens ersättningar täcker landstingens kostnader för vård som ges till asylsökande och om denna vård fullt ut är tillfredsställande i personernas livsperspektiv. Motionärerna är tveksamma bl.a. till om landstingen har beredskap att erbjuda flyktingbarn terapeutisk hjälp.

Utskottets bedömning

Den nämnda arbetsgruppen för uppföljning av den statliga ersättningen till landstingen för sjukvård till asylsökande m.fl. har ännu inte avslutat sitt arbete. Utskottet anser att resultatet av arbetsgruppens arbete bör avvaktas och avstyrker därmed motion So324 yrkande 2.

I övrigt noterar utskottet med tillfredsställelse att regeringen avser att i samverkan med Landstingsförbundet och engagerade frivilligorganisationer finna vägar för att tillförsäkra gömda barn hälso- och sjukvård samt tandvård utan diskriminering.

Allmänt

Enligt det system för flyktingmottagande som infördes år 1985 är det kommunerna som tar emot flyktingar som beviljats uppehållstillstånd och staten som har det övergripande ekonomiska ansvaret. Integrationsverket träffar överenskommelser med kommunerna om att ta emot flyktingar, och kommunerna har därefter ansvaret för att flyktingarna får en bra introduktion i det svenska samhället. Enligt vad som anges i skrivelsen skall mottagandet ske med utgångspunkt från personernas möjligheter att långsiktigt kunna försörja sig.

Motionerna

Fanny Rizell m.fl. (kd) begär i motion Sf639 yrkande 14 ett tillkännagivande om flyktingpeng. Motionärerna anser att avtalen med de enskilda kommunerna om flyktingmottagande bör tas bort. I stället bör introduktionsersättningen följa den nyanlände som en flyktingpeng. Vidare bör enligt motionärerna invandrapolitiska åtgärder gälla under de fem första åren av vistelsen i Sverige.

I motion Sf640 yrkande 3 av Yvonne Ruwaida (mp) begärs ett tillkännagivande om introduktionen. Under introduktionen bör ett skattepliktigt bidrag utbetalas som är något högre än socialbidragen.

Utskottets bedömning

Under den första tiden i kommunen får flyktingar som regel sin försörjning tillgodosedd genom socialbidrag. Sedan den 1 januari 1993 har kommunerna, genom införandet av lagen (1992:1068) om introduktionsersättning för flyktingar och vissa andra utlänningar, getts möjlighet att under en introduktionsperiod bevilja introduktionsersättning i stället för socialbidrag till flyktingar som omfattas av det kommunala flyktingmottagandet. Ett villkor för att introduktionsersättning skall kunna beviljas är att flyktingen följer den introduktionsplan som upprättats av kommunen efter samråd med den enskilde flyktingen.

I betänkande 1998/99:SfU2 avstyrkte utskottet liknande motionsyrkanden med hänvisning till vad utskottet hade anfört vid behandlingen av den integrationspolitiska propositionen (prop. 1997/98:SfU6, bet. 1997/98:SfU6). I sistnämnda betänkande anförde utskottet att Invandrapolitiska kommittén i sitt slutbetänkande SOU 1996:55 hade föreslagit en enhetlig statlig introduktionsersättning som skulle utges med samma belopp till alla. Ersättningen skulle vara skattepliktig och bestå av en grundersättning som motsvarade den lägsta ersättningen som utbetalas vid deltagande i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. I proposition 1997/98:16 hade regeringen anfört att det av flera skäl skulle vara önskvärt med en enhetlig generell ersättning, men att en sådan inte var möjlig att införa. Som en viktig orsak härtill angavs att ersättningen skulle bli orättvis för den enskilde, eftersom skillnaderna i hyreskostnader är betydande mellan olika hushåll och mellan olika delar av landet. Regeringen

hade vidare motsatt sig ett förslag om att staten skulle svara för introduktionsersättningen i sin helhet, eftersom de ekonomiska incitamenten för kommunerna att bedriva en effektiv introduktionsverksamhet då delvis skulle gå förlorad. Utskottet delade regeringens bedömningar.

I betänkandet 1998/99:SfU2 hänvisade utskottet också till Integrationsverkets handlingsplan, vari anges dels att nuvarande system med överenskommelser med kommuner om mottagande av nyanlända skyddsbehövande och därtill hörande ersättningssystem är otidsenligt, dels att Integrationsverket kommer att utveckla en information om förutsättningarna för att bo i Sverige i allmänhet. I samband med översynen av systemet med överenskommelser är det enligt Integrationsverket ofrånkomligt att också föra in diskussionen om ersättningssystemet för flyktningmottagandet.

Såvitt gäller introduktionsperiodens längd uttalade utskottet i betänkandet 1997/98:SfU6 sitt stöd för förslaget att introduktionsperioden skall vara en i tid avgränsad period. Utskottet ansåg att det är viktigt att nyanlända invandrare inte fastnar i särskilda åtgärdsprogram, men påpekade samtidigt att alla inte kan förutsättas tillgodogöra sig introduktionsprogrammets innehåll på två år. Utskottet delade dock regeringens uppfattning att det bör vara en utgångspunkt att ett introduktionsprogram inte bör påbörjas senare än ett år efter det att uppehållstillstånd beviljats.

Utskottet, som inte finner skäl att frångå sina tidigare ställningstaganden i dessa frågor, avstyrker därmed motionerna Sf639 yrkande 14 och Sf640 yrkande 3.

Utskottet vill tillägga att det av budgetpropositionen framgår att Integrationsverket i samarbete med Svenska Kommunförbundet skall göra en fördjupad analys av kommunernas kostnader och intäkter för flyktningmottagandet.

Hemställen

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslag inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar*
  - a) att riksdagen godkänner
    1. regeringens förslag till riktlinjer om statlig ersättning till kommuner och landsting för vissa utlännningar,
    2. regeringens förslag till riktlinjer för fördelning av statsbidrag till organisationer verksamma inom integrationsområdet,
    3. vad regeringen föreslår om ändring av den statliga ersättningen till kommuner för flyktningmottagande,
  - b) att riksdagen godkänner att under år 2000 lån tas upp i Riksgäldskontoret för det samlade behovet för hemutrustningslån till ett belopp av högst 1 400 000 000 kr,
  - c) att riksdagen med bifall till regeringens förslag anvisar anslagen inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar för budgetåret 2000 enligt utskottets förslag i bilaga,
  - d) att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Sf623 yrkande 2, 1999/2000:Sf628 yrkande 10, 1999/2000:Sf634, 1999/2000:Sf638 yrkandena 1 och 2, 1999/2000:Sf639 yrkandena 13 och 19,

1999/2000:Sf640 yrkande 22, 1999/2000:Fi610 yrkande 8 och 1999/2000:SfU2
1999/2000:Fi212 yrkande 14 i denna del,

2. beträffande *Invandrarverkets medelstilldelning*
att riksdagen avslår motion 1999/2000: Sf639 yrkande 8,
res. 1 (kd)

3. beträffande *insatser i vissa förortsområden*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Sf626 yrkandena 2 och 3,
1999/2000:Sf637 yrkande 17, 1999/2000:Sf640 yrkande 19 och
1999/2000:Bo231 yrkande 10,

res. 2 (kd)

res. 3 (c)

res. 4 (mp)

4. beträffande *Diskrimineringsombudsmannen*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Sf640 yrkande 8 och
1999/2000:L430 yrkande 3,

res. 5 (mp)

5. beträffande *asylsökandes boende*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Sf606, 1999/2000:Sf619,
1999/2000:Sf626 yrkande 5, 1999/2000:Sf629 och 1999/2000:Sf630,

res. 6 (v)

res. 7 (kd)

6. beträffande *hälso- och sjukvård för asylsökande*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:So324 yrkande 2,

res. 8 (mp)

7. beträffande *det kommunala flyktingmottagandet*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Sf639 yrkande 14 och
1999/2000:Sf640 yrkande 3.

res. 9 (kd)

res. 10 (mp)

8. beträffande *skrivelsen*
att riksdagen lägger regeringens skrivelse 1999/2000:3 i denna del till
handlingarna

Stockholm den 25 november 1999

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Berit Andnor

I beslutet har deltagit: Berit Andnor (s), Maud Björnemalm (s), Anita Jöns-
son (s), Rose-Marie Frebran (kd), Ulf Kristersson (m), Mariann Ytterberg
(s), Lennart Klockare (s), Ronny Olander (s), Sven-Erik Sjöstrand (v), Göran
Lindblad (m), Kerstin-Maria Stalin (mp), Birgitta Carlsson (c), Cecilia Mag-
nusson (m), Claes Stockhaus (v), Cristina Husmark Pehrsson (m), Magda
Ayoub (kd) och Helena Bargholtz (fp).

1. Invandrarverkets medelstilldelning (mom. 2)

Rose-Marie Frebran och Magda Ayoub (båda kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Utskottets bedömning Anslaget A 1 som börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "yrkande 8" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det är viktigt att resurser sätts in tidigt i en asylprocess för att myndigheterna skall kunna fatta korrekta beslut. En snabbare handläggning innebär även att resurser som i dag till stor del läggs på sjukvård och boende skulle kunna frigöras och i sin tur kunna läggas på en snabbare handläggning. I regeringens budgetförslag för budgetåret 2000 görs en välkommen satsning på Invandrarverket för att förkorta asylprocessen i inledningsskedet, men också för att utreda äldre fall.

Den besparing på anslaget A 1 på 34 miljoner kronor som sker året därpå kan dock enligt utskottets mening innebära att samma anhopning av ärenden återigen uppstår. Stor uppmärksamhet bör därför ägnas åt konsekvenserna av denna oregelbundna medelstilldelning. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *Invandrarverkets medelstilldelning*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Sf639 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Insatser i vissa förortsområden (mom. 3)

Rose-Marie Frebran och Magda Ayoub (båda kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Utskottets bedömning Anslaget B 2 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna som börjar med "Riksdagen fastställde" och slutar med "yrkande 19" bort ha följande lydelse:

Segregationen är ett komplext samhällsproblem som påverkas av en mängd sociala och ekonomiska faktorer. Enligt utskottet är det uppenbart att bostadspolitiken inte ensam kan ha någon större inverkan på segregationens effekter och konsekvenser.

Utskottet anser att incitament måste skapas för företag, institutioner och myndigheter att etablera sig i segregerade områden. Satsningar på inflytande för de boende måste kombineras med riktade åtgärder för företagsetableringar och sysselsättning. Positiva skol- och fritidsmiljöer måste garanteras samtidigt som kvinnors, inte minst invandrarkvinnors, kunskaper och erfarenheter måste tas till vara bättre.

Ett boendeområde bör ha varierande bostads- och befolkningssammansättning så att den mänskliga kontakten mellan generationer, olika nationaliteter och yrkesgrupper blir naturlig och självklar. Boendemiljön måste utformas så att naturliga sociala enheter skapas som bryter isolering, stimulerar till aktivitet och gemenskap samt ger möjligheter till vila och rekreation.

Vad utskottet ovan anført bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *insatser i vissa förortsområden*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Sf626 yrkandena 2 och 3 och med avslag på motionerna 1999/2000:Sf637 yrkande 17, 1999/2000:Sf640 yrkande 19 och 1999/2000:Bo231 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført,

3. Insatser i vissa förortsområden (mom. 3)

Birgitta Carlsson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Utskottets bedömning Anslaget B 2 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna som börjar med "Riksdagen fastställde" och slutar med "yrkande 19" bort ha följande lydelse:

För att stödja utvecklingen i utsatta förorter bör enligt utskottet ekonomiska utvecklingszoner inrättas enligt liknande modell som prövats i vissa glesbygdsområden i Sverige. Områden med hög arbetslöshet, låg utbildning och låg medelinkomst bör kunna få stöd oberoende av om det handlar om glesbygd eller förort. Utvecklingszoner i förorter är ett sätt att ta till vara den tillväxtkraft som finns. Med lägre företagsskatter och borttagna socialavgifter för anställda som är bosatta inom frizonen är det möjligt att stimulera utvecklingskraften i vissa förorter. Regeringen bör återkomma med förslag med denna riktning.

Vad utskottet anført bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *insatser i vissa förortsområden*
att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Sf637 yrkande 17 och 1999/2000:Bo231 yrkande 10 och med avslag på motionerna 1999/2000:Sf626 yrkandena 2 och 3 och 1999/2000:Sf640 yrkande 19 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført,

4. Insatser i vissa förortsområden (mom. 3)

Kerstin-Maria Stalin (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Utskottets bedömning Anslaget B 2 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna som börjar med "Riksdagen fastställde" och slutar med "yrkande 19" bort ha följande lydelse:

Invandrarfamiljer bor ofta i storstadsområden. Många invandrare bor i de mer slitna och förfallna miljonprogramsområdena. Invandrartäta områden blir ofta lågstatusområden, och underhåll och upprustning eftersätts. Utskottet anser att samhällets resurser till dessa områden bör ökas så att en god boendemiljö uppnås. Vidare bör myndigheter och institutioner förläggas dit och företagsetablering stimuleras.

Utskottet anser också att det är viktigt med en fungerande offentlig service och att vitala delar såsom posten inte bör läggas ned i dessa områden. Vidare bör anställda inom den offentliga sektorn och i de beslutande församlingarna i dessa områden spegla befolkningens sammansättning bättre än i dag.

För att komma åt problemet med segregerade bostadsområden behövs enligt utskottets mening både generella åtgärder men också särskilda satsningar för att komma till rätta med den situation som finns i dag.

Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *insatser i vissa förortsområden*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Sf640 yrkande 19 och med avslag på motionerna 1999/2000:Sf626 yrkandena 2 och 3, 1999/2000:Sf637 yrkande 17 och 1999/2000:Bo231 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Diskrimineringsombudsmannen (mom. 4)

Kerstin-Maria Stalin (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Utskottets bedömning Anslagen B 1 Integrationsverket, B 3 Integrationsåtgärder och B 6 Diskrimineringsombudsmannen som börjar med "Som redan" och slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är vissa principer och värderingar så grundläggande att de bör bekräftas i lag. En sådan princip är allas lika värde. Trots den lagstiftning som finns i dag förekommer diskriminering. För att Diskrimineringsombudsmannen (DO) skall kunna hinna med alla fall av diskriminering anser utskottet att DO:s befogenheter och resurser måste ökas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *Diskrimineringsombudsmannen*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Sf640 yrkande 8 och med avslag på motion 1999/2000:L430 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Asylsökandes boende (mom. 5)

Sven-Erik Sjöstrand och Claes Stockhaus (båda v) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Asylbidrag som börjar med "För utlänningar" och slutar med "motion Sf619" bort ha följande lydelse:

Sedan den 1 juli 1994 har asylsökande rätt att ordna sitt boende på egen hand. Det har lett till att en majoritet asylsökande skaffat eget boende, vilket ofta innebär att man bor hos en släkting eller vän. För dem som erhåller permanent uppehållstillstånd gäller dock olika regler beroende på om de bor i eget boende eller på förläggning.

De som bor på förläggning har, om de så önskar, kvar sin plats på förläggningen fram till dess att kommunplaceringen är ordnad. De som har eget boende är inskrivna hos Invandrarverket som står för försörjningen under 30 dagar och, tillsammans med Integrationsverket, försöker finna en kommunplacering.

Vid en översyn av mottagandet av asylsökande och flyktingar som genomfördes av Invandrarverket under våren 1999 framkom att såväl Integrationsverkets som Invandrarverkets handläggare och kommunernas representanter ansåg att 30 dagar är en alltför kort tid för utskrivning från Invandrarverket. Som skäl angavs bl.a. att personerna i fråga inte hinner få den information de behöver för att ta ställning till bosättningslån eller till frågan om de skall flytta till annan kommun.

Enligt utskottets uppfattning finns det inte något skäl att göra skillnad vad gäller dem som erhållit permanent uppehållstillstånd i fråga om rätten att få god information och rimliga möjligheter att ställa om till boende på annan ort. Utskottet anser därför att reglerna behöver ändras så att de som valt eget boende får samma rätt till försörjning från Invandrarverket som de som bor på förläggning. Regeringen bör tillsammans med Kommunförbundet göra en översyn av ifrågavarande regler.

Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *asylsökandes boende*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Sf619 och med avslag på motionerna 1999/2000:Sf606, 1999/2000:Sf626 yrkande 5, 1999/2000:Sf629 och 1999/2000:Sf630 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Asylsökandes boende (mom. 5)

Rose-Marie Frebran och Magda Ayoub (båda kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Asylbidrag som börjar med "De olika" och slutar med "och Sf630" bort ha följande lydelse:

Asylsökande flyktingar lever ofta som inneboende hos släktingar och många flyttar därför ofta under asyltiden, som kan bli mångårig. Kontinuiteten i relationer, som är särskilt viktig för barn, blir enligt utskottet därmed lidande. Vidare är det anmärkningsvärt att en asylsökande barnfamilj endast har rätt till 1 000 kronor per månad för att bekosta det egna boendet i kommunerna, oavsett hur många barn som finns i familjen. Detta kan jämföras med att bostadsbidrag för en låginkomstfamilj med ett barn utges med 3 000 kr per månad och för hushåll med fem barn eller fler med 4 200 kr per månad.

Utskottet anser mot bakgrund härav att regeringen bör ge Invandrarverket i uppdrag att särskilt se över villkoren för de asylsökande barnen i eget boende.

Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. beträffande *asylsökandes boende*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Sf626 yrkande 5 och med avslag på motionerna 1999/2000:Sf606, 1999/2000:Sf619, 1999/2000:Sf629 och 1999/2000:Sf630 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Hälso- och sjukvård för asylsökande (mom. 6)

Kerstin-Maria Stalin (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Hälso- och sjukvård för asylsökande som börjar med ”Den nämnda ” och slutar med ”yrkande 2” bort ha följande lydelse:

Flyktingsituationen innebär en mycket otrygg och osäker tillvaro, särskilt för barn. Många av de barn som kommer till Sverige har också svåra traumatiska upplevelser bakom sig. Syskon och föräldrar kan ha dödats eller försvunnit. Behovet av psykoterapi är därför stort för flyktingbarnen.

Enligt Invandrarverket kan de barnpsykiatriska mottagningarna ta emot alla barn som behöver hjälp. Dessa mottagningar är emellertid redan i dag överbelastade med andra barn som mår dåligt. Denna vård är dock av stor betydelse för flyktingbarnen. Att inte ta hand om dem i tid kan på sikt kosta både i människoliv och samhällsresurser.

Utskottet ifrågasätter om landstingen har beredskap att möta behoven hos flyktingar och flyktingbarn men förutsätter att regeringen fortlöpande följer upp och redovisar huruvida statens ersättningar täcker landstingens kostnader för vård som ges till asylsökande och om denna vård fullt ut är tillfredsställande i personernas livsperspektiv.

Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *hälso- och sjukvård för asylsökande*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:So324 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Det kommunala flyktingmottagandet (mom. 7)

Rose-Marie Frebran och Magda Ayoub (båda kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Det kommunala flyktingmottagandet som börjar med ”I betänkande” och slutar med ”yrkande 3” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att de avtal som Integrationsverket träffar med enskilda kommuner om flyktingmottagning bör avvecklas och introduktionsersättning följa den nyanlände som flyktingpeng. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *det kommunala flyktingmottagandet*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Sf639 yrkande 14 och med avslag på motion 1999/2000:Sf640 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

1999/2000:SfU2

10. Det kommunala flyktingmottagandet (mom. 7)

Kerstin-Maria Stalin (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande i avsnittet Det kommunala flyktingmottagandet som börjar med ”I betänkande” och slutar med ”yrkande 3” bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att de personer som har rätt till asyl i Sverige eller har andra flyktingskäl samt deras anhöriga bör få ett skattepliktigt bidrag under introduktionstiden. Detta behövs enligt utskottets mening för att komma från nuvarande socialbidragstänkande och för att möjliggöra att människor tar ansvar för sina liv. Nivån på bidraget bör vara något högre än socialbidragen så att personen i fråga skall märka skillnaden mellan att få denna ersättning och att uppbära socialbidrag. Bidraget bör bestämmas så att det även täcker kostnaden för barnomsorg. I ett längre perspektiv bör enligt utskottet introduktionsbidraget ersättas med en grundersättning.

Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *det kommunala flyktingmottagandet*

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Sf640 yrkande 3 och med avslag på motion 1999/2000:Sf639 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Särskilda yttranden

1. Moderaternas anslagsförslag (mom. 1)

Ulf Kristersson, Göran Lindblad, Cecilia Magnusson och Cristina Husmark Pehrsson (alla m) anför:

Den 18 november 1999 beslöt riksdagens majoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende år 2000. Samtidigt beslutades om preliminära utgiftstak för åren 2001 och 2002.

Moderata samlingspartiet har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Våra förslag syftar till att skapa förutsättningar för ett ekonomiskt, kulturellt och socialt växande Sverige. Genom en större enskild sektor och ett starkare civilt samhälle kan både företag och människor växa. Fler och fler kan komma in på den ordinarie arbetsmarknaden, den sociala tryggheten ökar också i andra bemärkelser genom att hushållen får en större ekonomisk självständighet. Friheten att välja bidrar både till mångfald, en bättre kvalitet och

en större trygghet. De enskilda människorna får ett större inflytande över sina liv.

Vi har föreslagit en långtgående växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi om de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma.

När riksdagens majoritet nu genom riksdagsbeslutet den 18 november om ramar för de olika utgiftsområdena valt en annan inriktning av politiken, redovisar vi i detta särskilda yttrande den del av vår politik som rör utgiftsområde 8.

Anslag inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Moderaterna anser att utgiftsområde 8 bör minskas med 268 miljoner kronor för budgetåret 2000.

Enligt vår mening är det fel av regeringen att fortsätta att anslå budgetmedel för att förbättra vissa bostadsområden. Vi anser att andra vägar bör prövas. Bland annat behöver en avreglerad bostadsmarknad växa fram och nya alternativ på de boendes villkor få friare spelrum. Samordning av bostadsbidrag med socialpolitiken i övrigt är ett viktigt inslag för att underlätta denna process. Vi vill också peka på vikten av alternativ inom barnomsorg och skola liksom en liberaliserad arbetsmarknadslagstiftning, lägre skatter på företagande och arbetsinkomster samt i övrigt bättre villkor för småföretagare.

Detta räcker emellertid inte för att klara problemen i de mest utsatta områdena. Det krävs bl.a. service och arbetsplatser. Vi anser att frizoner t.ex. i Botkyrka bör införas för att möjliggöra mer avreglerade ekonomiska aktiviteter. Sådana frizoner skulle kunna innebära stimulanser till kommuner eller kommundelar som är särskilt utsatta vad gäller arbetslöshet, bidragskostnader, segregation och därmed följande problem. Mot denna bakgrund avvisar vi regeringens förslag att anvisa medel till anslag B 2 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna.

2. Kristdemokraternas anslagsförslag (mom. 1)

Rose-Marie Frebran och Magda Ayoub (båda kd) anför:

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än regeringen och dess stödpartier. Kristdemokraternas budgetalternativ tar sikte på att öka sysselsättningen, så att välfärden kan tryggas för alla.

När riksdagens majoritet – bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister – nu genom riksdagsbeslut den 18 november om ramar för de olika utgiftsområdena valt en annan inriktning av politiken redovisar vi i detta särskilda yttrande den del av vår politik som rör utgiftsområde 8.

Anslag inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Kristdemokraterna anser att utgiftsområde 8 bör minskas med 12 miljoner kronor för budgetåret 2000.

Vi föreslår besparingar på en rad myndigheters administration och anser att detta även bör gälla Integrationsverket. Vi anser att 12 miljoner kronor kan sparas på detta sätt genom att inte öka anslaget med de 7 miljoner kronor som regeringen föreslår och genom 5 miljoner kronor som avser förväntad reservation. Därför föreslår vi att anslag B 1 Integrationsverket minskas med detta belopp.

Såvitt gäller anslag A 3 Migrationspolitiska åtgärder vill vi anföra följande.

Flyktingkvoten är till för personer som befinner sig i en särskilt svår situation och vars situation bäst kan lösas genom överföring till tredje land. Dessa flyktingar har ett permanent skyddsbehov. Uttagningen och resan till Sverige organiseras av Invandrarverket i samarbete med UNHCR. Under år 1999 har Sverige åtagit sig att ta emot 1 800 kvotflyktingar.

På grund av omständigheterna i Kosovo med omnejd bestämde sig Sverige för att ta emot skyddsbehövande från Kosovo och ge dem tillfälligt skydd. Hälften av de medel som hade anslagits för s.k. kvotflyktingar budgetåret 1999 togs i anspråk för de kosovoalbanska flyktingarna. Detta förfarande kritiserades starkt av såväl UNHCR som Invandrarverket. Planer på att ge 426 kurdiska kvotflyktingar en permanent fristad i Sverige genomfördes aldrig. Hittills har endast 500 personer av 1 800 tagits emot inom ramen för den ursprungliga flyktingkvoten.

Vi anser att det i framtiden bör finnas resurser inom ramen för budgeten som medger mottagande av akuta flyktingströmmar utan att flyktingkvoten blir lidande.

3. Centerpartiets anslagsförslag (mom. 1)

Birgitta Carlsson (c) anför:

Anslag inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Centerpartiet anser att utgiftsområde 8 sammanlagt bör minskas med 51 miljoner kronor för budgetåret 2000.

Vi anser att flyktingmottagandet måste moderniseras och effektiviseras och föreslår en besparing inom anslag A 1 på sammanlagt 26 miljoner kronor. Lösningar som bygger på kontakter mellan nyanlända och människor i det omgivande samhället bör enligt vår mening stimuleras. Högre grad av frivilliginsatser, samarbete med frivilligorganisationer vid flyktingmottagandet och effektiviseringar inom Invandrarverket leder till att kostnaderna kan minskas med detta belopp.

Asylprocessen måste enligt vår mening förbättras och rättssäkerheten ökas. Som ett led i detta arbete bör Utlänningsnämnden avvecklas och asylärenden överföras till förvaltningsdomstolarna. Samtidigt bör tvåpartsprocesser införas. Dessa åtgärder innebär enligt vår mening att en besparing kan göras på anslag A 4 Utlänningsnämnden med 35 miljoner kronor.

Delade städer och segregerade samhällen är enligt vår uppfattning ett stort demokratiskt, ekonomiskt och socialt problem vars grund är diskriminering. Människor som lever i Sverige men som är födda i utomnordiska länder eller

är barn till föräldrar födda i annat land har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Människor marginaliseras och valdeltagandet sjunker i utsatta områden. För att bryta denna negativa utveckling anser vi att makt, inflytande och ansvar måste ges till de boende i området. Ökad makt över det egna livet måste vara ledstjärnan i allt integrationsarbete. Invandrade personer har många gånger ett kulturellt band till nya marknader som kan främja tillväxten i Sverige. Integrationspolitiken måste bli en del av tillväxtpolitiken. Vi satsar därför 10 miljoner kronor mer än regeringen för detta ändamål.

4. Folkpartiets anslagsförslag (mom. 1)

Helena Bargholtz (fp) anför:

Folkpartiets förslag till budget för år 2000 innebär i sina huvuddrag sänkta skatter för företagande och tillväxt med utgiftsökningar framför allt när det gäller vård och omsorg men även för utbildning, bistånd, miljö och rättssäkerhet (för en utförligare redovisning, se reservation nr 24 i bet. 1999/2000:FiU1). Våra förslag till utgiftsramar, som för utgiftsområde 8 var 200 miljoner kronor mindre än regeringens förslag, har emellertid avslagits av riksdagen i budgetprocessens första steg. Då Folkpartiets budgetförslag är en helhet är det i detta andra steg inte meningsfullt att fullfölja våra anslagsyrkanden.

Anslag inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Folkpartiet anser att utgiftsområde 8 bör minskas med 200 miljoner kronor för budgetåret 2000.

Regeringen har genom åren alltmer fokuserat på olika typer av projektbidrag till den kommunala verksamheten och på att genom olika typer av förhandlingslösningar ge stöd till specifika verksamheter och aktiviteter. Som exempel kan nämnas de lokala investeringsprogrammen och storstadspengarna. Enligt Storstadskommittén har dock de tidigare projektsatsningarna inte varit långsiktigt framgångsrika. Ändå har regeringen i sin storstadspolitik valt att samla en mycket stor resurs i en projektorganisation, där vissa enskilda stadsdelar väljs ut och verksamheterna återigen skall föras in i projekt.

Vi anser att det vore bättre att ge bra generella förutsättningar för kommunerna att efter eget önskemål och i dialog med berörda medborgare forma sin verksamhet. Det är vår uppfattning att den lokala utvecklingen bäst främjas genom goda allmänna villkor för jobb och företagande, ett väl fungerande utjämningsystem som ger likvärdiga ekonomiska förutsättningar och ett större spelrum för lokala aktörer. Mot bakgrund härav anser vi att anslaget B 2 kan minskas med 200 miljoner kronor och resterande medel betalas ut generellt till de sju kommunerna som "smörjmedel" i en lokal process.

Vi anser att det var bra att Sverige tog emot flyktingar som fördrivits från Kosovoprovinserna i Förbundsrepubliken Jugoslavien men menar att det var fel att detta finansierades med anslagsmedel motsvarande 170 miljoner kronor som avsatts för kvotflyktingar. Vi anser att medel för kvotflyktingar i fortsättningen skall användas till just kvotflyktingar.

Sven-Erik Sjöstrand (v), Kerstin-Maria Stalin (mp) och Claes Stockhaus (v) anför:

Ända sedan år 1950 har Sverige genom organiserad överföring tagit emot flyktingar inom ramen för en särskild flyktingkvot. Kvoten är inte begränsad till att användas för flyktingar i ordets formella bemärkelse, utan den kan också användas för personer som är förföljda och befinner sig i fara men som ännu inte kunnat lämna sitt land. Invandrarverket ansvarar för uttagning och överföring av flyktingar till Sverige huvudsakligen i samverkan med UNHCR och IOM.

Vi anser visserligen att det var bra att Sverige tog emot flyktingar som fördrivits från Kosovoprovinzen i Förbundsrepubliken Jugoslavien men menar att det var fel att detta finansierades med anslagsmedel motsvarande 170 miljoner kronor som avsatts för kvotflyktingar. Vi anser att medel för kvotflyktingar i fortsättningen skall användas till just kvotflyktingar, dvs. kvotflyktingar som valts ut i samarbete med UNHCR och som har permanent uppehållstillstånd och har blivit kommunplacerade när de kommer till Sverige .

Miljöpartiet anser dessutom att både Diskrimineringsombudsmannen (DO) och Invandartidningen är viktiga från integrationssynpunkt och därför måste få tillräckliga medel för sina verksamheter.

Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Belopp i 1 000-tal kronor

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning.

Verksamhetsområde Anslag	Utskottets förslag
A Migrationspolitik	
1 Statens invandrarverk (<i>ram</i>)	449 877
2 Mottagande av asylsökande (<i>ram</i>)	1 175 600
3 Migrationspolitiska åtgärder (<i>ram</i>)	321 589
4 Utlänningsnämnden (<i>ram</i>)	69 628
5 Offentligt biträde i utlänningsärenden (<i>ram</i>)	73 338
6 Utresor för avvisade och utvisade (<i>ram</i>)	74 531
B Integrationspolitik	
1 Integrationsverket (<i>ram</i>)	82 580
2 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna (<i>ram</i>)	260 000
3 Integrationsåtgärder (<i>ram</i>)	37 742
4 Kommunersättning vid flyktingmottagande (<i>ram</i>)	2 301 404
5 Hemutrustningslån (<i>ram</i>)	37 965
6 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (<i>ram</i>)	8 308
C Minoritetspolitik	
1 Åtgärder för nationella minoriteter (<i>ram</i>)	8 000
Summa för utgiftsområdet	4 900 562

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	1
Skrivelse 1999/2000:3	2
Motionerna	2
Utskottet	4
Utgiftsområde 8	4
Rambeslut.....	5
Propositionen	5
Motioner som har anslagseffekt år 2000	13
Övriga motioner	15
Utskottets bedömning.....	16
Mottagande av asylsökande och flyktingar m.m.....	21
Skrivelsen 1999/2000:3.....	21
Asylbidrag.....	21
Hälso- och sjukvård för asylsökande.....	24
Det kommunala flyktingmottagandet	25
Hemställan	26
Reservationer.....	28
Bilaga: Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar.....	38